

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою
«Банківська справа»
(назва освітньої програми)
на тему:
«Управління ефективністю діяльності банків України»

Виконавець:

студентка центру заочної форми
навчання

Чернишенко К.В.

(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Кузнєцова Л.В.

(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

ОДЕСА – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку в умовах глобалізаційних процесів значну роль відіграє банківська система, яка має свої сучасні тенденції, що формуються під впливом цифровізації, при цьому ефективне функціонування банківської системи зумовлює рівень розвитку економіки та забезпечує ефективне функціонування всього господарського комплексу як на національному, так і міжнародному рівні. Ефективно функціонуючі банки виступають запорукою стабільного розвитку як розвинутих економік, так і таких, що розвиваються.

Ефективність діяльності банку, її аналіз за сучасних умов є основою прийняття управлінських рішень у банку та встановлення довірчих і взаємовигідних відносин між банками та клієнтами. Адже сьогодні, коли змінюється економічна ситуація в країні й передусім умови функціонування банків, досягнення їх цілей і завдань стають можливими переважно за рахунок їх фінансової стійкості та ефективності.

Саме тому вдосконалення засад та інструментарію управління ефективністю банківської діяльності є актуальними.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення існуючого науково-методичного інструментарію щодо управління ефективністю банківської діяльності в сучасних умовах.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- дослідити сутність та економічний зміст категорії «ефективність», виявити особливості поняття «ефективність банківської діяльності»;
- визначити прояви впливу сучасних процесів трансформації глобальної економіки на ефективність банківської діяльності на міжнародному і національному рівнях;
- розробити концептуальні засади формування системи управління ефективністю банківської діяльності з позицій системного підходу;
- визначити макроекономічні та інституційні важелі підвищення ефективності банківської діяльності в умовах сучасних викликів;
- обґрунтувати перспективні напрями розвитку банківського бізнесу та підвищення його ефективності.

Об'єкт дослідження – результати діяльності банків України.

Предметом дослідження є теоретичні засади і практичний інструментарій управління ефективністю банківської діяльності.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження складають положення теорії банківської справи та економічної теорії. У роботі були використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема: наукової абстракції, системного аналізу (при дослідженні теоретичних засад ефективності банківської діяльності); аналізу та синтезу (при макроекономічному аналізі сучасних тенденцій української банків); історико-логічний (при дослідженні розвитку та стану банків України).

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі акти України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, НБУ. Використані праці провідних вітчизняних й зарубіжних учених та практиків з проблем ефективності банківської діяльності.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (62 найменування). Загальний обсяг роботи становить 80 сторінок. Основний зміст викладено на 88 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 12 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження ефективності банківської діяльності» розглянуто сутність та теоретичні підходи до визначення ефективності банківської діяльності; обґрунтовано, що для визначення як ефективності діяльності банку, так і ефективності його менеджменту застосовуються показники рентабельності капіталу, рентабельності активів, чистого спреду, процентної, непроцентної та операційної маржі банку. Представлено генезис введення основних показників оцінки ефективності діяльності банку та його вартості. Показано, що на підвищення ефективності комерційного банку за соціально-економічних умов в Україні впливають такі фактори: економічні, політичні, соціальні, технологічні.

У другому розділі «Сучасні важелі підвищення ефективності діяльності банків України» проведено аналіз зовнішнього середовища функціонування банків України на фінансового ринку. При визначенні ефективності найчастіше використано показники рентабельності капіталу, рентабельності активів, чистого спреду, процентної, непроцентної та операційної маржі банку. Проведено оцінювання за вказаними класичними фінансовими коефіцієнтами, що дало змогу оцінити прибутковість різних видів банківської діяльності, при цьому все ж таки залишаючись занадто обмеженим методичним інструментарієм оцінки ефективності банківської діяльності. Обґрунтовано, що для створення можливостей підвищити ефективність діяльності, банку необхідно мати інформацію про напрями і

темпи свого розвитку, а також про цілі досягнення запланованого фінансового результату за умови проведення ретельного причинно-наслідкового аналізу показників, що характеризують ефективність діяльності не тільки банку загалом, а й різних напрямів бізнесу і кожного окремого об'єкта інфраструктури. Побудовано фінансову структуру з виокремленими центрами фінансової відповідальності дає змогу провести фінансовий аналіз ефективності управління ризиком і дохідністю на рівні окремих сегментів діяльності банку, визначених за одним або кількома критеріями.

У третьому розділі «Методологічні основи управління ефективністю банківської діяльності» запропоновано розвивати антикризовий менеджмент банку в управлінні ефективністю банківської діяльності; Показано, що систематизація інструментів управління ефективністю банківського бізнесу та оптимізації організаційної структури орієнтується на такі стратегії розвитку: співвідношення організаційної структури центрів відповідальності (менеджмент, взаємодія між підрозділами); оптимізація міжструктурних взаємовідносин, досягнення взаєморозуміння між підрозділами (розвиток різних сегментів бізнесу); створення управлінських команд і формування культури управління; підвищення орієнтованості профіт-центрів на результат; формування інноваційних стратегій центрів відповідальності.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило сформулювати такі висновки.

1. Обґрунтовано, що ефективність діяльності банку – це і результат його діяльності, і якісна система управління, побудована на обґрунтованій стратегії діяльності банку та контролю за процесом її реалізації.

2. На відміну від ефекту, що є абсолютною величиною, категорія «ефективність» характеризує не стільки кінцевий результат, скільки процес його досягнення, враховуючи умови та фактори, за яких він був отриманий. Висока результативність усіх показників діяльності банку забезпечує стабільність банківського бізнесу.

3. Система показників, які характеризують ефективність діяльності банку, залежить від тих кінцевих індикаторів і завдань, які постали перед банком. На підвищення ефективності банку за визначених соціально-економічних умов впливають такі детермінанти: економічні, політичні, соціальні, технологічні.

4. Глобалізація та цифровізації фінансових ринків впливає на необхідність розвитку інформаційних технологій, що передбачає вихід на якісно новий рівень автоматизації, вдосконалення телекомунікаційної інфраструктури і комплексів технічних засобів.

5. Стратегічними напрямками розвитку системи управління ефективністю банківської діяльності є освітня орієнтація банківської діяльності та підвищення фінансової грамотності; позиціонування банку в соціальному й конкурентному середовищах (необхідність диференціації в умовах посилення конкуренції на ринку банківських послуг), формування програми антикризового менеджменту.

6. Інструменти управління ефективністю банківської діяльності орієнтовані на такі вектори розвитку банку: співвідношення організаційної структури центрів відповідальності (менеджмент, взаємодія між підрозділами); оптимізація міжструктурних взаємовідносин, досягнення взаєморозуміння між підрозділами (розвиток різних сегментів бізнесу); створення управлінських команд і формування культури управління; підвищення орієнтованості профіт-центрів на результат, формування інноваційних стратегій центрів відповідальності.

7. Ключовими тенденціями української банківської системи в сучасних умовах є: високий рівень проблемних (токсичних) активів; системне зниження рівня адекватності капіталу; високий рівень валютних ризиків; втрата довіри до банків з боку населення; масовий відтік депозитів; неефективні адміністративні рішення; девальвація національної грошової одиниці; неефективний менеджмент банківських активів і пасивів; недостатній рівень систем ризик-менеджменту в банках.

9. Сучасним банкам України необхідно сформувати ефективну, адекватну масштабам бізнесу організаційно-управлінську систему, яка забезпечить підвищення якості обслуговування клієнтів, зростання керованості та ефективності банку.

АНОТАЦІЯ

Чернишенко К.В., «Управління ефективністю діяльності банків України»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Банківська справа». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У кваліфікаційній роботі розкрито сутність та теоретичні підходи до визначення ефективності банківської діяльності, імперативи та детермінанти ефективності банківської діяльності в умовах посткризової трансформації глобальної економіки, концептуальні засади підвищення ефективності банківської діяльності в сучасних умовах.

Констатовано, що категорія «ефективність» перебуває у центрі уваги економічної науки, проте єдиного, чіткого й універсального визначення цієї категорії не існує, у різних контекстах і на різних рівнях дослідження її зміст набуває різних методологічних особливостей і змістовних відтінків. Узагальнення відмінностей теоретичних позицій вітчизняних та зарубіжних науковців, дало можливість визначити та сформулювати авторське визначення ефективності банківської діяльності, а саме ефективність діяльності

банку – це і результат його діяльності, і якісна система управління банком, побудована на формуванні науково обґрунтованої стратегії діяльності банку та контролю за процесом її реалізації. Розкрито різні підходи до показників оцінки ефективної банківської діяльності та визначено основні показники результативності банківської діяльності, які найчастіше використовуються при визначенні її ефективності, а також показано, що система показників, які характеризують ефективність діяльності банку, може бути різною залежно від групи кінцевих показників і завдань, поставлених перед банком.

Ключові слова: ефективність банківської діяльності, бізнес-модель банку, центри прибутку банку, банківські ризики, кризовий менеджмент.

ANNOTATION

Abstract for the qualification work of Kateryna Chernyshenko
for a bachelor's degree in finance and credit
on the topic: "Management of efficiency of banks of Ukraine" Odessa
National Economic University
Odessa, 2020

The thesis deals with the essence and theoretical approaches to the definition of the effectiveness of banking, imperatives and determinants of the efficiency of banking activity in the post-crisis transformation of the global economy, the conceptual framework for improving the efficiency of banking activities in modern conditions. It is noted that in the conditions of world economic development globalization processes, the banking system plays an important role, the effective functioning of which determines the level of economic development. The banking system has its own distinctive features and current trends that are shaped by the impact of globalization. The problem of banking efficiency has always been and remains relevant, both in the context of banks pre-crisis dynamic growth of profitability, and in the period of instability and high volatility of financial markets. The importance of ensuring the high efficiency of banking is conditioned by a strategic change in public requirements regarding banking services, the rapid development of non-bank financial institutions. Such global and dynamic changes in the business environment encourage banks to expand and strengthen their position in the money market by introducing innovative banking services, raising corporate social responsibility standards and business ethics, changing strategic priorities, goals and modeling of banks. A key mechanism for breakthrough financial strategies and innovation is an efficient and financially sustainable banking system. Therefore, the development of an effective mechanism of banking and banking efficiency methodology improvement in the context of the post-crisis transformation of the global economy are extremely important for the financial and social stability of our state, its security and development.

Keywords: efficiency of banking activity, bank business model, profit centers, bank risks, crisis management.